

PIRKANMAA

Pirkanmaan liiton talousarvio ja -suunnitelma 2017-2019

TEEMME MUUTOSTA YHDESSÄ

Sisällysluettelo

Maakuntajohtajan esipuhe	3
Avaintulokset	4
Luottamushenkilöhallinto	6
Varsinainen toiminta	7
Aluekehitys	7
Edunvalvonta	8
Innovaatio ja tulevaisuustyö	8
Maakuntakaavoitus	9
Hallinto	12
Tuloslaskelma	15
Investoinnit	16
Rahoituslaskelma	16
Jäsenmaksut	17
Liite: Pirkanmaan liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet	18

Maakuntajohtajan esipuhe

Erikoinen vuosi edessä

2017 Suomen itsenäisyyden 100-juhlavuosi, EU:n rahoituskehyykset seuraavalle ohjelmakaudelle, ensimmäisen keväiset kunnallisvaalit, maakuntahallinnon lainsäädäntö suunnitelmien mukaan maakuntien liittoja koskevine velvoitteineen voimaan keväällä, uudet maakunnat aloitta tilapäisin rakentein ja voimin heinäkuun alussa, ensimmäisten maakuntavaalien valmistelua ja vaalikampanjointia syksyllä ja liiton toiminnan toiseksi viimeinen vuosi.

Toimintaympäristön suurimpia muutoksia tulee olemaan Tampere-3:n toiminnan alkaminen ja sen tuomat uudenlaiset ja vahvemmat kumppanuudet osaamisessa ja innovaatiotyössä. Tampereen kaupungin vireillä ole elinvoimatyön tuloksena kaupungin vahvistuva rooli tulevaisuuden muutosten hallinnassa luo hyvin kiinnostavan ja uudenlaisen kumppanuuden. Kolmas toimintaympäristön iso muutos on todennäköisesti luonnonvaratalouden uudenlainen kehittyminen ja erityisesti bio- tai metsätalouden roolin kehitys maakunnan eri osissa.

Pirkanmaan liiton toiminnan suuret sisällölliset tekijät ovat maakuntakaavan vieminen kevätkuustoon, uuden maakunnan rakentamisvaihe ja siihen liittyen uudenlaisten

suunnittelujärjestelmien luominen. Tähän vaikuttanee erityisesti ELY-keskusten kanssa tehtävä valmistelu. Yksi merkittävä kokonaisuus on uuden kehittämisjakson aloittaminen, joskin se on aiemmista poikkeava tulevan maakuntaudistuksen takia. Maakuntastrategiatyö tulee olemaan varsin erilainen tulevissa maakunnissa, minkä vuoksi vuosina 2017-18 tehtävä strategia- ja ohjelmatyö ovat enemmän uuteen tilanteeseen valmistautumista ja pohja-aineiston rakentamista.

Vuoden toimintaan tulee vaikuttamaan myös uusien maakuntien muodostaminen siltä osin, että työ tulee sitomaan liiton asiantuntijoita vielä vaikeasti arvioitavissa määrin.

Vuoden 2017 kevään kuntavaalien jälkeen neuvotellaan maakunnille vaalituloksen mukaiset toimielimet, muuta niiden toimikausi ja tehtävä jäävät vajaiksi sekä pituuden, että tehtävien päätösten osalta. Maakuntien liitot luovuttavat kaiken toimintansa uusille maakunnille vuoden 2018 lopussa.

Kokonaisuutena voi todeta, että vuoden 2017 suunnitteluun liittyy poikkeuksellisen paljon vaikeasti ennustettavia tekijöitä, mutta liiton EU-tehtävissä ja maankäytön suunnittelussa on vahva jatkuvuus.

Esa Halme

AVAINTULOKSET	Sisältöjen ja toimintatapojen uudistaminen	Rakenteiden kehittäminen	Uudistuksia tukevat ja resurssipohjaa vahvistavat toimet	Muut toimenpiteet
ISKUKYKYISEMPI PIRKANMAA Vientikelpoisen arvonlisän kasvattaja, uusiutuvien rakenteiden, yhteistyön ja kansainvälisyyden edelläkävijä.	Valittujen kärkien (uusiutuva teollisuus, älykäs kaupunki, terveys ja bio) uudistumisen tukeminen Kehittämistoiminnan kansainvälisten yhteyksien lisääminen Innovaatioalustojen jatkuva kehittäminen Innovaatiiviset hankinnat kuntien normaalitoiminnaksi Suorat yhteydet maakunnan elinkeinoelämän toimijoihin sekä aktiivinen vuoropuhelu kuntien elinkeinotoimen kanssa.	Toimijoiden yhteistyön lisääminen yritysyhteistyössä Koulutusrakenteiden uudistamisen tuki Reaaliaikaisen innovaatiotilannekuvan luominen Maakuntakaava tukee iskukykyistä aluerakennetta ja sujuvaa liikennejärjestelmää	Pirkanmaan kytkemisen pääkaupunkiseudun yhteistyötoimijoiden kanssa Korkeakoulujen rahoituspohjan turvaaminen Kokonaismaakunta-kaavoituksen edelläkävijä Suomessa. Maakuntakaavojen harmonisointihanke ja aluetietokanta Aluetietopalvelu LJS:n aktiivinen toteuttaminen S34Growth	Keskustojen logistiikkaselvitys Kuljetustarveselvitys LIIPY-jatkoselvitys TALLI -mallin ylläpito Jatkoselvitys puuterminaalien kehittämissuunnitelmalle Urban Zone -selvitys
Kasvua tukevien investointien mahdollistaja.	Eurooppalaisten investointimahdollisuuksien käytön lisääminen Euroopan investintimahdollisuuksien käytön lisääminen Toimintojen tarkoituksenmukainen sijoittaminen edesauttaa elinkeinoelämän investointeja maakuntaan. Edistetään yritystoiminnan kannalta vetovoimaisten, sekoituneiden toimintaympäristöjen syntymistä. TEN-T -yhteistyö ja toimintamalli. Pääradan liittojen ja elinkeinoelämän näkemysten kokoaminen ja hyödyntäminen kaavatyössä.	Kärkitoimialojen investointihankeet hankerahoituksessa Maakuntakaava huomioi yritysalueiden monipuolisuuden, riittävyyden ja saavutettavuuden. Myös suuren mittakaavan teollisuus-, varastointi- ja logistiikkatoiminnoille osoitetaan riittävästi edullisia alueita. Tampereen erityisaseman huomioiminen valtakunnallisena liikenteen ja tavarakuljetusten kohtaamispaikkana.	Eurooppalaisen innovaatorahoituksen lisääminen Yksityisen innovaatio- ja kasvurahoituksen lisääminen Liikennejärjestelmäyhteistyön syventäminen	Edunvalvonta investointikohteiden valtion rahoituksessa Maakunnan osaamisen markkinointi pääkaupunkiseudulla ja maakunnan businessmahdollisuuksien esilletuonti Pirkanmaan kytketymisen lisääminen pääkaupunkiseudulle. Verkostoituminen elinkeinoelämän kanssa
Palvelutuotannon tuottavuuskehityksen edelläkävijä.	Uusien palvelutuotantotapojen selvittäminen Keskustojen roolia tuetaan elinvoimaisina ja saavutettavina palvelu- ja työpaikkakeskittyminä.	Innovaatiopalvelujen muuttaminen markkinaehtoisiksi Lentoaseman kehittäminen Sisä-Suomen saavutettava solmuasemana, kansainvälisenä lentokenttänä ja maakunnan kansainvälistymisen moottorina.	Sähköiset palvelut Toimitilasenergia	Rautaharkko-Lakalaivan aseman tarkastelu
Innovaatiojärjestelmän uudistaja Suomessa ja kansainvälisesti.	Maakunnan profiloituneita osaamiskeskittymiä (mm. Kaupin Kampus, Kampus Areena) ja niiden kehittämisedellytyksiä tuetaan maakuntakaavassa.	Korkeakoulujen tutkimus- ja innovaatiopalvelujen sekä –rakenteiden uudistaminen Alustajohtamisen työkalujen käyttöönotto Maakuntakaavassa on ratkaistu läntisen oikoradan, 2-kehän ja valtatie 3 oikaisun sijainti sekä niiden suhde lentokentän alueeseen, löydetty sijainti uudelle henkilöliikenteen	OECD-yhteistyö Innovaatiotyökalujen kv. arviointi Itsehallintoalueiden innovaatiopolitiikka Älyliikenne ja digitalisaatio liikennejärjestelmätyössä Innobridge -hanke	

		asemalle Tampereen eteläpuolelle ja järjestelyratapihan siirto		
	Sisältöjen ja toimintatapojen uudistaminen	Rakenteiden kehittäminen	Uudistuksia tukevat ja resurssipohjaa vahvistavat toimet	Muut toimenpiteet
AVOIN MAAKUNTA Yhteistyön ja kumppanuuksien kehittäjä yli maakunnallisten, alueellisten ja kansallisten rajojen.	Etelä- ja Länsi-Suomen alueen hankkeet, kv-hankkeet (Vanguard, Itämeri) Hanketoiminnan kansainvälisyyden lisääminen Kaupunkien välinen ja kansainvälinen innovaatioalustaverkosto Ennakoinnin avoimuuden ja vaikuttavuuden lisääminen Maakuntakaavan vuorovaikutussuunnitelmaa on toteutettu aktiivisesti. Sidosryhmäyhteistyö ja kaavavalmistelu on ollut avointa ja erilaisia vuorovaikutusmenetelmiä kokeilevaa.	Maakuntaudistus Brysselin toimiston hyödyntäminen hanketyössä Jatkuva vaikuttaminen valituissa EU:n innovaatioverkostoissa Valmistelun toimintakulttuuriksi on vakiintunut avoimuus ja aktiivinen tiedon jakaminen/tuottaminen.	Eurooppalaisen innovaatorahoituksen lisääminen Pirkanmaan maakuntakaava 2040 -sivusto, työtilat ja karttapalvelu osa avointa ja aktiivista verkkoaikeuttamista. Aluetietopalvelun perustaminen ja maakuntakaavojen harmonisointi. Screen -hanke	Yhteistyö Länsi-Suomen, HHT-alueen, TEN-T-ydinverkon ja sote-alueen maakuntien kanssa Kansallinen maakuntien välinen yhteistyö KESU:n ja ennakoinnin valmistelussa. Avoimuuden, tiedon saannin parantaminen Pirkanmaan liiton verkkosivuston kautta. Liiton sivuston Internet- ja intranet- sekä työtilaratkaisut
Rajapintoja uudistava, kokeileva kehittäjä	Rakennerahastotoiminnan uudistaminen 2020+ Ennakoivan rakennemuutoksen toimenpiteet (AIKO) Suomen kasvukäytäväyhteistyö Vuorovaikutteinen suunnittelu oppivana ja mukautuvana prosessina maakuntakaavatyössä.	Lähestyttävämpi maakuntakaavoitus, asukkaiden ja sidosryhmien osallistumisen kynnystä madallettu	Kansalaisten ja sidosryhmien kaavaforumit kaavaluonnos- ja –ehdotusvaiheessa Digipalvelutehtaan pilotointi Aluetietopalvelu	Pääkaupunkiseudulta sopivien yhteistyökumppaneiden löytäminen
	Sisältöjen ja toimintatapojen uudistaminen	Rakenteiden kehittäminen	Uudistuksia tukevat ja resurssipohjaa vahvistavat toimet	Muut toimenpiteet
Uusien energiaratkaisujen ja biotalouden kehittäjä	Biotalous Hankkeiden käynnistäminen Uudet energiantuotantoratkaisut sekä luonnonvara- ja biotalouden kehittämisen potentiaalit huomioidaan maakuntakaavassa.	Tuulivoiman hyödyntämiseen soveltuvat seudullisesti merkittävät kokonaisuudet ja merkittävät puuterminaalialueet on osoitettu maakuntakaavassa. Kiertotalouden infrastruktuuria tehostavien toimien kartoittaminen. Liikennejärjestelmäsuunnittelu huomioi uusiutuvan energian ja luonnonvaratalouden kehittämisen.	Pirkanmaan ekosysteemipalvelut BSR Stars S3 -hanke	Edunvalvonta suunnittelussa ja rahoituksessa

Luottamushenkilöhallinto

Edustajainkokous

Kevään 2017 kuntavaalien myötä kuntien edustajainkokous valitsee uuden maakuntavaltuuston.

Perussopimuksen mukaan kukin jäsenkunta valitsee kuntien edustajainkokoukseen yhden jäsenen kutakin viimeksi pidettyjä kunnallisvaaleja edeltävän vuoden viimeisenä päivänä kunnassa asunutta alkavaa 10 000 asukasta kohden, kuitenkin enintään 3 jäsentä.

Kuntien edustajainkokous valitsee jäsenkuntien edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Kuntien edustajainkokous pidetään kunnallisvaalien jälkeisen vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Maakuntavaltuusto valitsee maakuntahallituksen ja tarkastuslautakunnan.

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuuston jäsenmäärä on 59. Valtuusto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, touko-kesäkuussa ja marras-joulukuussa.

Maakuntavaltuuston kokousten yhteydessä ja tarvittaessa myös erillisissä seminaareissa järjestetään perehdyttämistä ja koulutusta.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitukseen kuuluu 11 jäsentä, joiden lisäksi kokouksiin osallistuvat maakuntavaltuuston puheenjohtajat.

Maakuntahallitus kokoontuu pääsääntöisesti neljän viikon välein normaaleihin päätöksentekokokouksiin.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakuntaan kuuluu 5 jäsentä. Tarkastuslautakunnan tulosalueelle on varattu lakisääteisen tilintarkastuksen määrärahat.

Luottamushenkilöhallintoon on varattu kokouspalkkiot, koulutuskustannukset, luottamushenkilöiden ansionmenetyskorvaukset ja toimituspalkkiot.

Luottamushenkilöhallinto	TP 2015	TA 2016	TA2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatulot	0	0	0	1 000 €	1 000 €
Toimintamenot	-116 502	-174 800	-164 800	0	-164
Toimintakate	-116 502	-174 800	-164 800	-164	-164

Varsinainen toiminta

Aluekehitys

- **Maakuntastrategian toimeenpano**
- **Ohjelmakauden 2014 - 2020 toteuttaminen**
- **Maakunnan kehittämisjärjestelmän uudistukseen valmistautuminen**

Vuosi 2017 on tekemisen ja uuteen valmistautumisen vuosi. Maakuntastrategian toimeenpanoa jatketaan Pirkanmaan iskukyvyyn, avoimuuden ja tuottavuuden parantamiseksi mutta samalla valmistaudutaan ja osallistutaan uuden maakuntahallinnon ja sen aluekehittämisjärjestelmän rakentamiseen. Maakunnan keskeisiin kehittämishaasteisiin vastaamista edistetään etenkin liiton hallintoimien EU-hankevarojen kautta suuntaamalla kehittämishankkeita yhdessä hanketoteuttajien kanssa maakunnan kärkihankkeisiin. Erityisenä painoituksena EAKR-rahoituksessa ovat vähähiilisyttä tukevat hankkeet.

Ohjelmakausi 2014 - 2020

Ohjelmakaudella 2014 - 2020 Pirkanmaan liitto vakiinnuttaa toimintansa Länsi-Suomen maakuntien liittojen koordinoivana liittona. Hankkeet valmistellaan kussakin maakunnassa ja kukin maakuntahallitus päättää rahoituskehityksen käytöstä hankkeisiin oman maakuntansa osalta. Pirkanmaan liitto tekee kuitenkin liittojen EAKR-rahoituksesta päätökset koko Länsi-Suomen alueella. Tehtävän hoitamista haastaa teknisen tuen alentunut taso. Hanketoiminnan aktiivointia ja Länsi-Suomen alueella tehtävää yhteistyötä tuetaan Uutta luovat maakunnat -hankkeella.

Pirkanmaalla pienentyneet hankevarat kohdennetaan entistä tarkemmin valittuihin, maakuntastrategian ja Suomen rakennerahasto-ohjelman tavoittelemiin muutoksiin. Hanketoiminnassa korostuvat ohjelman mukaisesti yritysvaikutukset, jolloin yritysten osallisuus hankkeissa on entistäkin tärkeämpää. Hanketoiminnassa hyödynnetään kasvavasti mm. Brysselin toimiston ja eri verkostojen (Vanguard Initiative, ERRIN) yhteyksiä. Ohjelmakaudella Pirkanmaan liitto ja alueen toimijat ovat mukana useissa Interreg -ohjelman hankkeissa, joilla kehitetään mm. maakunnan älykästä erikoistumista ja innovaatiopolitiikan välineitä.

S34Growth -hankkeella erityisesti rakennamme uusia kasvupolitiikan keinoja.

Maakuntastrategian uudistaminen ja maakuntaudistus

Pirkanmaan maakuntastrategia "Rohkee mutta sopii sulle!" on voimassa vuoden 2017 loppuun. Uusi maakuntahallinto aloittaa toimintansa suunnitelmien mukaan vuoden 2019 alusta, ja se tulee linjaamaan itse omat tekemisensä. Varaudumme yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa päivittämään maakunnan strategiset toimintalinjaukset, jotta ne luovat pohjaa kehittämistyölle myös tämän siirtymävaiheen yli. Suunnittelulla luodaan pohjaa myös tulevan maakuntaorganisaation kehittämistoiminnalle. Pirkanmaan liitto osallistuu myös uusien maakuntien aluekehityssuunnittelun ja suunnittelujärjestelmän kansalliseen valmisteluun.

Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO)

Vuosina 2016 - 2018 Pirkanmaalla on käytössä kansallista rahoitusta ennakoivan rakennemuutoksen toimiin sekä valtion ja suurten kaupunkiseutujen välisten kasvusopimusten toteuttamiseen. Rahoitus perustuu hallitusohjelman kärkihankkeisiin ja maakunnassa valmistellun AIKO-ohjelman painotuksiin, etenkin valmistavan teollisuuden uudistamiseen sekä julkisten palvelu- ja investointikäytäntöjen kehittämiseen.

AIKO-ohjelman toimilla parannamme alueen muutosjoustavuutta ja kykyä käyttää hyödyksi äkillisestikin avautuvia mahdollisuuksia. Pirkanmaan liitto kanavoi AIKO-rahoitusta pääsääntöisesti pienehköihin ja kertaluontoisiin, uutta luoviin kokeiluihin ja pilotointeihin uudenlaisten toimintatapojen käyttökelpoisuuden todentamiseksi tai levittämiseksi.

Maaseutu- ja kulttuuriasiat

Pirkanmaan liiton aluekehitystoiminnassa jatkamme maaseudun erityisolosuhteisiin liittyvää työtä. Liitto tarjoaa edelleen yhteistyöfoorumia paikallisille toimintaryhmille ja kylätoiminnalle. Pirkanmaan maaseutustrategian ja maaseudun kehittämisohjelman toteutumista seurataan mm. Euroopan maaseuturahaston kautta rahoitettujen investointi- ja kehittämishankkeiden tuloksellisuuden kautta. Jatkamme myös Pirkanmaan kulttuurisuunnitelman toteutustoimia yhteistyössä maakunnan kulttuuritoimijoiden kanssa.

Edunvalvonta

- **Liikennepoliittikkaan vaikuttaminen**
- **Tampere3:n toteutuksen tukeminen**
- **Maakuntahallinnon valmistelu Pirkanmaalla**
- **Kuntavaalien jälkeinen maakunnallinen järjestäytyminen**
- **Helsingin toimipisteen toiminnan vahvistaminen**

Maan hallitusohjelman välitarkastelussa vaikutetaan erityisesti liikennepoliittikkaan ja korkeakoulupoliittikkaan. Esitetään ajankohtaisia määrärahatavoitteita vuoden 2017 lisätalousarvioihin ja valtion vuoden 2018 talousarvioon. Valmistetaan Pirkanmaan budjettitavoitteet -asiakirja.

Liitto hoitaa kansanedustajien neuvottelukunnan valmistelu- ja sihteeritehtävät sekä avustaa neuvottelukunnan käytännön työn järjestämisessä ja materiaalien valmistamisessa.

Johtotason ja poliittisen tason kansallisen edunvalvonnan yhteistyötä jatketaan WFA:n alueella edunvalvojien ja asiantuntijoiden valmistelulla sekä myös HHT-Suomen kasvun käytävä -alueella, sote-yhteistyöalueella ja TEN-T -ydinverkon maakuntien alueella.

Tiivistä yhteistyötä maakunnan edunvalvontatoimijoiden kesken jatketaan.

Maakuntahallinnon valmistelussa keskitytään edunvalvontaan liittyviin tehtäviin. Huhtikuun 2017 kunnallisvaalien jälkeen avustetaan kuntayhtymien maakunnallista järjestäytymistä. Kuntien edunvalvonta-asioiden hoitamista jatketaan.

Helsingin toimipisteen toiminnassa jatketaan maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamisen tukemista erityisesti iskukykyisemmän ja avoimemman maakunnan osalta. Toimipisteen palvelujen markkinointi ja yhteistyön vahvistaminen eri toimijoiden kanssa.

Annetaan lausunnot liikuntapaikkarakentamisen ja liikunnan koulutuskeskusten investointihankkeista.

Toteutetaan maakunnallinen osaamistarvepilotti osana valtakunnallista liikenteen ja logistiikan

ennakointihanketta. Pilotin teemana ovat digitaaliset palvelut.

Ennakoidaan koulutustarpeita pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä ja tuetaan ennakointitulosten mukaisen koulutustarjonnan järjestämistä maakunnassa.

Tuetaan ammatillisen koulutuksen kehittämissuunnitelman toteutusta Pirkanmaalla.

Tuetaan digitalisointia vauhdittavien hankkeiden toteutusta.

Osallistutaan maakunnan liittojen väliseen ennakointiyhteistyöhön sekä Kuntaliiton vetämiin osaamistarpeita ja muita ajankohtaisia asioita koskeviin yhteistyötapaamisiin.

Edistetään yhteispalvelupisteiden perustamista ja kehittämistä maakunnassa.

Osallistutaan maakunnan liikennejärjestelmätyöhön.

Edunvalvonnan sähköisten toimintamuotojen kehittämistä jatketaan osana liiton nettisivu-uudistusta.

Tuetaan pirkanmaalaisten osajien osallistumista valtakunnallisiin työ- ja asiantuntijaryhmiin.

Osallistutaan Pirkanmaan Rekrytorin toimintaan Tampereen messu- ja urheilukeskuksessa 15.2.2017 ja Suomi 100 -juhlavuoteen.

Innovaatio ja tulevaisuustyö

- **Innovaatiotilannekuvan ylläpitäminen**
- **Älykkään erikoistumisen strategia**
- **Uuden maakunnan innovaatiotoiminnan kehittäminen**

Pirkanmaan innovaatioympäristön suorituskyvyn ja muutoksen seuranta jatketaan ja ennakoitaviin haasteisiin vastataan jatkamalla uusien innovaatiotyökalujen käyttöönottoa ja kehittämistä. Täydennetään älykkään erikoistumisen strategian toimeenpanoa. Käynnissä oleviin rakenteellisiin muutoksiin (sote- ja maakuntaudistus ja Tampere3) sisällytetään modernin innovaatiopolitiikan näkökulma ja tavoitteet. Kansainvälisellä yhteistyöllä avataan toimijoille eurooppalaisia yhteistyömahdollisuuksia ja

luodaan edellytyksiä alueen tuleville politiikkainstrumenteille.

Innovaatiotoiminnan tilannekuva

Innovaatiotilannekuvalla luodaan maakunnan toimijoille yhteinen käsitys maakunnan innovaatiojärjestelmän kilpailukyvyistä ja kehittämistarpeista. Tilannekuvan muodostamisen ja ylläpitämisen vaiheita ovat eri toimijoiden tiedonkeruun koordinointi, tietojen kokoaminen ja visualisointi sekä yhteisen tulkinnan muodostaminen. Kokoamme päivitetyn tilannekuvan kehitetyn toimintamallin mukaisesti. Tilannekuvan sisältöä täydennetään älykkään kaupungin ja uudistuvan teollisuuden seurannan osalta. BSR Stars S3 -hanke tuo seurantaan mukaan kansainvälisen ulottuvuuden sen kehittäessä innovaatiotoiminnan digitaalisten indikaattorien pilottia kv-yhteistyönä.

Älykkäästi erikoistunut Pirkanmaa

Älykkään erikoistumisen strategia on osa Pirkanmaan maakuntastrategiaa ”Rohkee mutta sopii sulle!”. Tuemme sen mukaisesti keskeisten toimijoiden hankesuunnittelua ja helpotamme niiden liittämistä maakunnan käytettävissä oleviin kehittämisresursseihin sekä kansainvälisiin rahoituskanaviin ja kumppanuuksiin. Jatkamme älykkään erikoistumisen strategiaa tukevien kansainvälisten kumppanuuksien rakentamista ja viestimme strategian toimeenpanosta ja siihen liittyvistä politiikkatoimista alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Erityistä huomiota kiinnitämme bio- ja kiertotalouden kehittämiseen ja niiden kehittämisympäristöjen luomiseen. Osallistumme keskeisenä toimijana innovaatioalustojen kansalliseen kehittämiseen 6Aika -strategiaan kuuluvan kärkihankkeen puitteissa. Screen -hankkeen kautta vahvistamme maakunnan profilia osana kiertotalouden kansainvälisiä arvoketjuja.

Uuden maakunnan innovaatiotoiminta ja -politiikka

Osallistumme uuden maakuntaorganisaation innovaatiopolitiikan ja sen instrumenttien rakentamiseen. Keskeistä on luoda olemassa olevien toimijoiden käytännöistä ja välineistä niitä uusilla tavoilla täydentäen toimiva kokonaisuus, jolla kyetään tukemaan maakunnan yrityksiä ja muita toimijoita menestyksekkäiden tuotteiden ja palvelujen ja uusien arvontuontitapojen kehittämisessä erityisesti digitaalisuutta hyödyntäen. Olennaista on lisäksi innovaatorakenteiden luominen uuden maakuntaorganisaation sisään siten että sen oma

toiminta eri vastuualueilla tukee uudistumiskyvykkyyttä ja on entistä tehokkaampaa. Innovaatiopolitiikan kehittämistä tukee kansainvälisiä partnereita ja kokemuksia kehitystyöhön kytkevä InnoBridge -hanke.

Pilkahdus -ennakointitoiminta

Ennakoinnin koordinaatiota jatketaan Pilkahdus - nimen alla kokoamalla merkityksellistä tulevaisuustietoa www.pilkahdus.fi -palveluun, fasilitoimalla aihe- ja teemakohtaista ennakointityöskentelyä sekä kokoamalla maakunnan toimijat vuosittaisen Tulevaisuusfoorumiin. Keskeisiä ennakointiteemoja ovat mm. osaamis- ja koulutustarpeet, vähähiilisyys, teollisuuden uudistuminen ja älykäs kaupunki. Kehitämme toimintaa www-portaalin, sosiaalisen median avulla ja fasilitointimenetelmiä kehittämällä. Ennakointityötä tullaan valmistelemaan myös osaksi uuden maakuntaorganisaation toimintaa siten että se tukee organisaation muiden vastuualueiden työtä. Alueellinen ennakointi liitetään myös valtioneuvoston kanslian johtamaan kansalliseen ennakointimalliin.

Maakuntakaavoitus

- **Maakuntakaavan 2040 viimeistely hyväksymiskäsittelyä varten ja varautuminen mahdollisten valitusten vastineiden laadintaan**
- **Maakuntakaavan 2040 toteuttamiseen tähtäävät suunnitelmat ja kehittämishankkeet**
- **Varautuminen maakuntakaavoitustyön jatkamiseen vaihemaakuntakaavoilla**
- **Liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitys sekä siihen liittyvät selvitykset ja toimenpiteet**
- **Aluetietopalvelun kehittäminen**
- **Ylläpitotehtävät: TALLI-mallin ylläpito sekä ampuma- ja moottoriratojen kehittämis- ja ylläpitosuunnitelman koordinointi**
- **Yhteishankkeisiin osallistuminen**
- **Maakuntakaavan toteuttaminen lausunnotmenettelyllä ja viranomaisyhteistyöllä**

Pirkanmaan maakuntakaava 2040

Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 on korostettu kokonaismaakuntakaavan strategista luonnetta. Kaavan laadinnassa tämä on tarkoittanut laajan maakunnallisen vuoropuhelun järjestämistä, keskittymistä maakunnan kehityksen kannalta oleellisiin alue- ja yhdyskuntarakenteen kysymyksiin sekä valintojen tekemistä.

Maakuntakaavan maankäyttövaihtoehto-tarkastelun, vaikutusten arvioinnin sekä näistä saadun palautteen pohjalta maakuntavaltuusto linjasi keväällä 2014 maakuntakaavan perusratkaisut. Näiden pohjalta laadittiin kaavaluonnos, joka oli julkisesti nähtävillä keväällä 2015. Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen seurauksena kaavaehdotus valmisteltiin kaksivaiheisena. Kunnilta ja viranomaistahoilta pyydettiin lausunnot kaavaehdotuksesta huhtitoukokuussa 2016. Ehdotusta tarkistettiin lausuntojen, viranomaisneuvottelun ja kuntaneuvottelujen perusteella. Julkisesti kaavaehdotus tulee nähtäville loka- ja marraskuussa 2016 asukaspalautteen keräämiseksi.

Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto päättää maakuntakaavan hyväksymisestä keväällä 2017. Hyväksymistä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Maakuntakaavoituksen töiden resursoinnissa on tarpeen varautua valitusprosessiin, joka edellyttää vastineiden laadintaa mahdollisiin kaavavalituksiin.

Vuorovaikutus hyväksymisvaiheessa

Maakuntakaavan 2040 laatiminen on pohjautunut vuorovaikutteiseen prosessiin, johon on osallistunut laaja joukko pirkanmaalaisia toimijoita yhteiskunnan eri aloilta. Kaavaehdotus on maakuntakaavan viimeinen yleinen kuulemisvaihe. Kaavaehdotuksesta saatiin lausunnot keväällä 2016, ja julkinen nähtävilläolo järjestetään loka-marraskuussa 2016 Pirkanmaan kunnissa, Pirkanmaan liitossa ja maakuntakaavan internetsivuilla. Nähtävilläolon aikana järjestetään kaavan esittelytilaisuuksia.

Hyväksymisvaiheessa maakuntahallitus antaa vastineet osallisilta nähtävilläoloaikana saatuihin muistutuksiin, ja kaavaehdotuksen aineisto viimeistellään maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyä varten. Tämän jälkeen prosessi jatkuu tarvittaessa hallinto-oikeudessa.

Maakuntakaavaa 2040 varten perustettujen ohjausryhmän ja tarvittaessa myös hankeryhmien toiminta jatkuu maakuntakaavan hyväksymiseen saakka.

Maakuntakaavaprosessin etenemisestä tiedotetaan sidosryhmiä ja mediaa. Pirkanmaan maakuntakaava 2040 internetsivusto pidetään jatkuvasti ajan tasalla.

Natura 2000 -arviointi

Pirkanmaan maakuntakaavasta 2040 on laadittu niin kutsuttu Natura-arvioinnin tarveharkinta sekä sen tulosten pohjalta Kangasalan Kirkkojärven Natura-alueesta luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi. Natura-alueiden arviointeja varaudutaan päivittämään ennen Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 hyväksymistä Natura-alueiden suojeluperusteissa tapahtuvien muutosten johdosta.

Maakuntakaava 2040 toteuttamiseen tähtäävät suunnitelmat

Varaudumme vuoden 2017 aikana maakunnan eri osissa maakuntakaavaa toteuttavien kehittämishankkeiden ja suunnitelmien fasitointiin. Tällaisia ovat esim. erilaiset kuntarajan ylittävät yhteissuunnitteluhankkeet, kuten Lempäälän ja Valkeakosken yleiskaavatyö maantien 130 varsialueella tai Pirkkalan ja Tampereen Partola-Härmälä-Rautaharkko/ Lakalaiva-alueen kehittämisen jatkosuunnitteluun. Lisäksi selvitämme mahdollisuuksia käynnistää ylijäämäkiviainesten hyötykäyttöön tähtäävää selvitystyötä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Maakuntakaavan toteuttamiseen liittyen käynnistetään myös puuterminaalien pilotointiin tähtäävä jatkoselvitys.

Varautuminen vaihemaakunta-kaavoitukseen

Kasvavassa maakunnassa on aina pyritty rullaavaan maakuntakaavoitukseen. Kokonaismaakuntakaavan valmistuttua on tarve harkita vaihemaakuntakaavoituksen aloittamista. Mahdolliset teemat voivat nousta seuraavista kokonaisuuksista.

Aurinkoenergian hyödyntäminen Pirkanmaalla. Perustetaan tarvittaessa työryhmä.

Siniseen biotalouteen liittyvä potentiaali ja elinkeinoihin liittyvät mahdollisuudet Pirkanmaalla (mm. matkailu, ravinteet, puhtaat pinta- ja pohjavedet, vesi- ja kiertovesiviljely). Perustetaan hankeryhmä.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistamista on valmistelu ympäristöministeriössä vuonna 2016. Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan

vuonna 2017. Lakimuutos koskettaa mm. vähittäiskaupan ohjausta kaavoituksessa ja vaikuttaa siten myös maakuntakaavaan, mikä voi luoda tarpeen tarkistaa vähittäiskaupan kokonaisuutta vaihemaakuntakaavoituksella.

Turvetuotantoa koskeva lainsäädäntö sekä turvetuotannon maakuntakaavoitusta koskeva ohjeistus ovat muuttuneet Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan (turvetuotanto) jälkeen, mistä syystä turvetuotannon aluevarausten tarkistamiseen on syytä varautua. Arvioidaan maakuntakaavan turvetuotannon varausten päivitystarve Pirkanmaan ilmasto- ja energiastrategian päivitystyön sekä mahdollisten uusien valtakunnallisten linjausten pohjalta.

Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Pirkanmaan liitto koordinoi maakunnallista liikennejärjestelmätöitä. Tavoitteena on varmistaa Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutuminen sekä seurata liikennejärjestelmän tilaa. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi laaditun aiesopimuksen päätyttyä vuonna 2016 tarkastellaan toimintamallia jatkossa.

Vuonna 2017 päivitetään Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Vuonna 2016 aloitetut erillisselvitykset saatetaan loppuun ja niiden tuloksia hyödynnetään suunnitelman päivityksessä. Ensimmäisessä selvityksessä keskitytään digitalisaatioon ja älyliikenteeseen. Selvityksistä ainakin kuljetustarvetarkastelun sekä liityntäpysäköinnin vastuu- ja rahoitusjakoon liittyvän selvityksen oletetaan jatkuvan vuonna 2017. Tarkoituksena on kehittää liikennejärjestelmätöitä siten, että sen paikallista vaikuttavuutta saadaan vahvistettua. Selvityksissä hyödynnetään konsultteja, kun taas varsinainen päivitystyö tehdään omana työnä.

Lisäksi liikennejärjestelmätöihin liittyen on alustavasti neuvoteltu liikenne- ja viestintäministeriön kanssa tarpeesta laatia pääradan junaliikennettä koskeva operointiselvitys, jossa tarkastellaan erilaisia junaliikenteen tarpeita sekä mielekkäitä toteutustapoja liikenteen järjestämiseksi. Selvitys tehdään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Aluetietopalvelu

Pirkanmaan liitossa on yhteistyössä kuntien kanssa edistetty muun muassa paikkatietoaineistojen sisällön ja hallinnan harmonisointia, tiedon avaamista ja viemistä avoimille rajapinnoille ja muille yhteisille avoimeen tekno-

logiaan perustuvilla teknisillä alustoilla ja palveluihin. Yhteistyön keskiössä ovat olleet maankäyttöön, palveluihin ja selvitystöihin liittyvät tietoaineistot, näiden ylläpito, ajantasaisuus ja jatkuvuuden varmistaminen. Yhteistyö on edennyt teknistä toteutusta, johon lukeutuu mm. yhteinen virtuaalipalvelinkapasiteetti ja karttapalveluiden uudistaminen. Yhteistyön on tarkoitus edetä maakunnalliseksi, valtion ja kuntien tarpeisiin skaalautuvaksi aluetietopalveluksi, jossa verkostomaisen yhteistyön kautta muodostettujen tiedonhallinnan periaatteiden mukaisesti saadaan koottua yhteisiin tiedonjako- ja tuottamiskanaviin avointa, päivittyvää dataa sekä asukkaiden ja yritysten että asiantuntijoiden käyttöön

Ylläpitotehtävät

TALLI-mallin ylläpito

Tampereen seudun liikennemallin selainpohjaisesti toimivan käyttöliittymän ylläpidosta aiheutuu vuosittaisia kuluja. Kulut jaetaan Pirkanmaan liiton, Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan ELY-keskuksen välillä.

Ampuma- ja moottoriradat

Pirkanmaan liitto koordinoi lakisääteistä ampumaratoja koskevaa ylläpito- ja kehitysuunnitelmaa verkkosivustolla: <http://tieto.pirkanmaa.fi/radat/>.

Suunnitelmaa päivitetään yhteistyössä kuntien ja paikallisten yhdistysten kanssa. Ylläpito- ja kehittämissuunnitelmaan on sisällytetty Pirkanmaalla myös moottoriradat.

Yhteishankkeisiin osallistuminen

Maakuntakaavojen harmonisointi

Pirkanmaan liitto osallistuu maakuntakaavojen harmonisointihankkeeseen, jonka päätavoitteena on helpottaa ja tehostaa maakuntakaavojen sujuvaa käyttöä ja hyödyntämistä maankäytön suunnittelussa eri toimialoilla. Kaksivuotisessa hankkeessa (2016-2017) on tavoitteena tuottaa uusi yhteinen tietomalli, jonka mukaan maakuntakaava-aineistot yhdenmukaistetaan rakenteellisesti. Tietomallin rakentamisessa otetaan huomioon erilaiset kansainväliset ja kansalliset tieto- ja harmonisointitarpeet ja periaatteet. Tietomalli kuvataan uudessa maakuntakaavojen harmonisointioppaassa. Lisäksi hankkeessa tuotetaan maakuntakaavoitustyökalu (paikkatietosovellus tms.) kaavan teknisen laadinnan helpottamiseksi. Hankkeen toteutuminen on riippuvainen ympäristöministeriön tietohallintorahoituksen saamisesta.

UZ III

Pirkanmaan liitto on osallistunut aktiivisesti UZ III -hankkeeseen ja sen työstämiseen yhdessä Tampereen kaupungin kanssa. Hankkeessa arvioidaan yhdyskuntarakenteen tulevaa kehitystä kaupunkiseuduilla sekä sovelletaan vyöhykemenetelmää täydennysrakentamisen kysymyksissä eri tapaustutkimusten kautta. Hankkeen päätulokset ovat: yhdyskuntarakenteen vyöhykkeiden päivitys vuoden 2015 tilanteen mukaiseksi, kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen ja suunnittelutilanteen diagnostiikka, kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kehityspolku ja tulevaisuuden vyöhykkeet vuoteen 2030. Hankkeessa tuotetaan käytännön sovelluksiin perustuva vyöhykesuunnittelun analyysikehikko ja täydennetään vyöhykesuunnittelun opasmateriaalia. Keskeisimmistä analyyseistä määritellään palvelupaketteja SYKE:n Liiteri-tietopalveluun, mikä mahdollistaa hankkeiden tulosten laajemman hyödyntämisen. Hanke valmistuu vuodenvaihteessa 2016/2017 ja sen tulokset esitellään loppuseminaarissa Tampereella tammikuussa 2017.

Maakuntakaavan toteuttaminen lausuntomenettelyllä ja viranomaisyhteistyöllä

Maakuntakaava toteutuu yksityiskohtaisempien suunnitelmien kautta. Maakuntakaavan pää toteuttajana ovat alueen kunnat. Myös valtiolla on merkittävä rooli kaavan toteuttajana. Valtion toteutettavaksi kuuluvat maakuntakaavassa osoitettavat maantiet, radat, laajojen suojeleuhjelmien alueet ym. Maakuntakaavan mukaisen aluerakenteen toteutumista edistetään kuntien ja valtion yhteisillä sopimuksilla. Tällainen on esim. Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman aiesopimus.

Pirkanmaan liitto edistää maakuntakaavan toteutumista edunvalvontatyön ja aluekehityksen rahoitustoiminnan kautta, sekä tekemällä yhteistyötä kuntien ja valtion kanssa, johon liittyvät myös lausuntomenettelyt. Maakuntakaavaa tulkitaankin antamalla maankäyttö- ja rakennuslain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain, luonnonsuojelulain, maa-aineslain, rata- ja maantielain mukaisia lausuntoja kuntien yleiskaavoista ja merkittävimmistä asemakaavoista, ympäristövaikutusten arviointiohjelmista ja -suunnitelmista, tie- ja kunnallisteknisistä suunnitelmista, virkistysalue- ja suoje-lukysymyksistä sekä maa-ainesten otossuunnitelmista.

Liiton asiantuntijat osallistuvat myös yleiskaavoja ja merkittäviä asema- ja ranta-asemakaavoja koskeviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin viranomaisneuvotteluihin sekä muihin maankäytön suunnitteluun liittyvien hanke- ja ohjausryhmien toimintaan.

Hallinto

- **Maakuntaudistuksen valmistelu**
- **Muutoksesta tiedottaminen**
- **Henkilöstön valmentaminen uusiin haasteisiin**
- **Olemme työn tukena ja varmistamme toimintojen sujuvuuden**

Jäsenkuntien maksuosuudet

Jäsenkuntien maksuosuudet

Pirkanmaan liiton talousarvion 2017 laadinnan perusteena ovat jäsenkuntien maksuosuudet. Jäsenkuntien maksuosuudet ovat 3.450.345 €, mikä on sama kuin vuonna 2016.

Jäsenkuntien kesken maksuosuudet määräytyvät perussopimuksen mukaisesti edellisenä kalenterivuonna toimitetussa kunnallisverotuksessa jäsenkunnissa määrättyjen kunnallisveron määrien suhteessa.

Henkilöstö

Vuoden 2017 alussa liitossa on vakinaisessa virassa 5 ja toimessa 30 henkilöä ja määräaikaisia 11 henkilöä. Viroista 1 on väliaikaisesti täyttämättä. Aluekehitysjohtaja on määräaikaisessa toimessa maakuntaudistuksen esivalmisteluhankkeessa. Laskennallisesti toimista 2,5 rahoitetaan EAKR -rakennerahastojen teknisestä tuesta ja muulla ulkopuolisella hankerahoituksella 8,5 toimea. Osa-aikaisesti toimista on täytettynä 1 (osa-aikaeläke). Hankehenkilöstön määräaikaisista työsuhteista talousarviovuoden aikana loppuu 7. Talousarviovuonna hankkeissa on yhteensä 8 henkilötyövuotta.

Palkkakustannuksissa on huomioitu kilpailukyky sopimuksen vaikutukset palkkoihin (lomarahoja leikkaukset).

Projekteihin palkataan henkilöstöä tarpeen mukaan talousarvion ja ulkopuolisen rahoituksen puitteissa.

Henkilöstöä kehitetään suuntaamalla koulutus liiton tehtävien edellyttämään osaamiseen. Lisäksi koko työyhteisöä kehitetään painottamalla työprosessikeskeisiä toimintamalleja uudet toimitilaratkaisut ja maakuntauudistus huomioiden.

Henkilöstön työssä onnistumista edistävää koulutusta tuetaan.

Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen kiinnitetään huomiota. Työhyvinvoinnin kehitystä seurataan henkilöstöbarometrillä.

Työtekijöitä kannustetaan joukkoliikenteen käyttäjiksi tukemalla työmatkalippujärjestelmää.

Liiton henkilöstölle suositetaan kesälomien keskittämistä heinäkuulle.

Viestintä

Pirkanmaan liiton viestinnän tarkoituksena on tukea liiton strategiaa ja parantaa osaltaan iskukykyä, avoimuutta ja kestävyyttä. Viestintä kertoo verkostomaisesti toimivan organisaatiomme tavoitteista, toiminnasta ja tuloksista. Viestintää toteutetaan uusien kotisivujen, 4-5 kertaa vuodessa ilmestyvän verkkolehden sekä uutiskirjeiden että sosiaalisen median avulla. Tarpeen mukaan toteutetaan visuaalisen ilmeen mukaista esittelyaineistoa.

Etäneuvottelulaitteiden käytöllä vähennetään matkustamista.

Säännöllisiä kuntajohtajakokouksia jatketaan.

Maakuntauudistus

Maakuntauudistuksen esivalmistelussa laaditaan muutossuunnitelmat tulevan aluehallinnon ja sote-organisaation sosiaali- ja terveydenhuolon palveluista ja luodaan edellytykset tehtävää uudistusta varten. Esivalmisteluun on resursoitu 4 päätoimista henkilöä. Lisäksi liitosta hoidetaan esivalmistelun valtuuskunnan, esivalmisteluhallituksen ja –

johtoryhmätyöskentelyn hallinnointi. Työ rahoitetaan pääosin maakunnan kehittämisrahalla.

Uudistusten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista ja hyvää yhteistyötä maakuntien liittojen, sairaanhoitopiirien, erityishuoltopiirien, pelastuslaitosten, kuntien, muiden uusien maakuntien tehtävien kannalta keskeisten kuntayhtymien, ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa. Muutoksen valmistelussa on tärkeää, että kaikki edellä mainitut organisaatiot ovat tasapuolisesti ja aktiivisesti mukana. Lisäksi on tarpeen, että muutostyöhön osallistuvat myös aluehallintovirastot ja maakuntien sote-uudistuksen valmistelijat.

Pirkanmaa2019 – sote- ja maakuntauudistuksen viestintä

Uudistuksen viestintää toteutetaan valmisteluvaiheelle laaditun viestintäsuunnitelman mukaisesti. Työssä on mukana viestintäryhmä, jossa on edustajat seuraavilta tahoilta Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan TE-toimisto, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Pirkanmaan pelastuslaitos, Tampereen kaupunki sekä Ylöjärven kaupunki. Tämän lisäksi viestintää toteutetaan koko maakunnan tasolla maakunnan kunnista saatujen yhteyshenkilöitten kautta. Tavoitteena on avoin, selkeä ja koko maakunnan kattava viestintä, joka kertoo hankkeen tavoitteista, vaiheista ja tuloksista uudistuksen kohteena olevalle henkilöstölle, työssä mukana oleville organisaatioille sekä pirkanmaalaisille ja myös muille suomalaisille. Viestinnässä on käytössä alueuudistus.fi-sivuston lisäksi oma nettisivusto sekä sosiaalisen median kanavat.

Investoinnit

Investointeihin sisältyy 15 000 € ict -hankintoja lähinnä vanhojen laitteiden uusintaa.

Varsinainen toiminta	TP 2015	TA 2016	TA2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatulot	4 264 643	4 249 469	5 624 204	5 624	5 624
Toimintamenot	-3 844 056	-4 057 669	-5 451 404	-5 451	-5 451
Toimintakate	420 587	191 800	172 800	173	173

Pirkanmaan liitto						
	tp	tp	ta	ta	ts	ts
Henkilöstösuunnitelma	v. 2014	v. 2015	v. 2016	v. 2017	v. 2018	v. 2019
Virat	5	5	5	5	5	5
Työsuhteiset toimet						
toistaiseksi täytetyt	27	28	30	30	30	30
määräaikaiset	9	6	6	11	11	11
Yhteensä	41	39	41	46	46	46

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmaosa	TP2015	TA2016	TA2017	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot					
myyntitulot	3 463 699	3 493 809	3 493 809	3 493	3 493
tuot ja avustukset	725 792	645 460	1 550 293	1 550	1 550
muut toimintatulot	75 152	110 200	580 102	580	580
Toimintatulot yhteensä	4 264 643	4 249 469	5 624 204	5 623	5 623
Toimintamenot					
henkilöstömenot	-2 776 693	-2 916 834	-3 331 660	-3 331	-3 331
palvelujen ostot	-866 265	-836 787	-1 173 580	-1 173	-1 173
aineet, tarvikkeet, tavarat	-64 862	-66 790	-81 410	-81	-81
muut menot	-252 737	-412 058	-1 029 554	-1 029	-1 029
Toimintamenot yhteensä	-3 960 558	-4 232 469	-5 616 204	-5 614	-5 614
Toimintakate	304 085	17 000	8 000	9	9
rahoitustulot ja -menot					
korkotuotot	2086	6000	6000	6	6
rahoitusmenot	-5	0	0		
Vuosikate	306 166	23 000	14 000	14	14
suunnitelmapoistot	-42 014	-54 000	-78 000	-78	-78
satunnaiset tuotot ja kulut	0				
Tilikauden tulos	264 152	-31 000	-64 000	-64	-64
poistoeron muutos	23 512	24 000	57 000	57	57
varausten muutos	-134 502	0	0	0	0
rahastojen muutos	7 000	7 000	7 000	7	7
Tilikauden yli- / alijäämä	160 162	0	0	0	0

Investoinnit

Hanke	TP2015	TA2016	TA2017	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Uusien toimitilojen kalustaminen	-13 496	-486 000	-15 000	-15	-15
Maakuntakaavatyöt	0				
Rahoitusosuudet		284 000			
Omaisuuuden myynti		1 000 000			
yhteensä	-13 496	798 000	-15 000	-15	-15

Rahoituslaskelma

	TP2015	TA2016	TA2017	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta					
Tulorahoitus					
Vuosikate	306 166	23 000	14 000	14	14
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Tulorahoitus	306 166	23 000	14 000	14	14
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-13 496	-486 000	-15 000	-15	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin		284 000			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		1 000 000			
Investoinnit	-13 496	798 000	-15 000	-15	-15
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	292 670	821 000	-1 000	-1	-1
Rahoitustoiminnan rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Lyhytaikaiset					
Pitkäaikaiset					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos					
Saamisten muutokset	503 629				
Korott. velkojen muutos	-74 155				
Muut maksuvalmiuden muutokset	429 474	0	0	0	0
0					
Rahoitustoiminnan rahavirta	429 474	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	722 144	821 000	-1 000	-1	0

Jäsenmaksut

Pirkanmaan liiton jäsenmaksuosuudet kunnittain vuoden 2015 verotietojen mukaan.

kunta	vuoden 2015 kunnallisvero	vuoden 2017 maksuosuus
		€
Akaa	54 576 805	111 689,26
Hämeenkyrö	32 432 709	66 372,26
Ikaalinen	20 861 477	42 692,18
Juupajoki	5 805 930	11 881,60
Kangasala	112 478 008	230 181,78
Kihniö	5 120 242	10 478,38
Lempäälä	80 976 532	165 715,26
Mänttä-Vilppula	36 498 855	74 693,46
Nokia	112 049 733	229 305,34
Orivesi	29 366 626	60 097,64
Parkano	18 202 884	37 251,48
Pirkkala	75 486 372	154 479,86
Punkalaidun	7 757 541	15 875,50
Pälkäne	19 393 216	39 687,44
Ruovesi	13 447 026	27 518,80
Sastamala	71 666 829	146 663,32
Tampere	763 996 508	1 563 488,56
Urjala	13 875 695	28 396,06
Valkeakoski	69 989 015	143 229,74
Vesilahti	14 708 519	30 100,40
Virrat	18 038 425	36 914,92
Ylöjärvi	109 277 351	223 631,76
Pirkanmaa	1 686 006 295	3 450 345,00

Liite:

PIRKANMAAN LIITON SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

Lainsäädäntöperusta ja soveltamisala

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan (jäljempänä kuntayhtymän) ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntayhtymän hyvää hallintoa ja johtamista, ja ne koskevat kaikkia kuntayhtymän toimielimiä ja johtoa sekä kaikkea kuntayhtymän toimintaa, josta kuntayhtymä vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Tässä asiakirjassa on määritelty Pirkanmaan liiton tahtotila sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteista ja periaatteista.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoite ja tarkoitus

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kuntayhtymälle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista.

Sisäinen valvonta on osa kuntayhtymän johtamisjärjestelmää sekä kuntayhtymän johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kuntayhtymän toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kuntayhtymän toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että
- omaisuus ja resurssit turvataan.

Riskillä tarkoitetaan tapahtumaa, joka voi toteutuessaan vaarantaa kuntayhtymän perustehtävän laadukasta toteutumista, strategisten tavoitteiden saavuttamista ja uudistusten toteutumista, toiminnan vaikuttavuutta ja taloudellisuutta, taloudellisen aseman sekä hyvän hallintotavan toteutumista. Riski voi myös aiheuttaa vahinkoa, menetyksiä tai resurssien tuhlausta sekä vaikuttaa negatiivisesti imagoon, kuntalaisiin, asiakkaisiin, henkilöstöön tai muihin sidosryhmiin.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla

- tunnistetaan ja kuvataan kuntayhtymän toimintaan liittyviä riskejä,
- arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä
- määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja raportoimiseksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut

Maakuntavaltuusto päättää hallintosäännössä kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista ja edellyttää, että kuntayhtymän kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä esitettävän riskienhallintaraportin. Maakuntahallitus ohjaa riskienhallintapolitiikan toimeenpanoa ja valvoo sen riittävyttä ja tehokkuutta.

Tilivelvolliset *johtavat viranhaltijat* vastaavat riskienhallinnan politiikan toimeenpanon seurannasta ja valvonnasta.

Riskien tunnistaminen, arviointi, hallinta ja seuranta

Riskit luokitellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja vahinkoriskit. Kaikkiin näihin luokkiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä.

- Strategiset riskit estävät organisaatiota saavuttamasta strategisia tavoitteitaan. Ne liittyvät usein ulkoisiin tapahtumiin ja muutoksiin, jotka voivat vaarantaa esim. tulostavoitteet ja koskevat esimerkiksi kysyntää, lainsäädäntöä tai maineenhallintaa.

- Toiminnalliset riskit ovat seurausta organisaation päivittäisistä tehtävistä. Ne aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

- Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin ja rahoituksellisiin sopimuksiin, sitoumuksiin ja takausvastuihin.

- Vahinkoriskit aiheuttavat odottamattomista ja äkillistä usein vakuuttamiskelpoisista tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Johtavat viranhaltijat tunnistavat, arvioivat ja priorisoivat vuosittain vastualueensa keskeisimmät riskit. Riskit arvioidaan todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden pohjalta. Tunnistetut riskit jaetaan kriittisiin, merkittäviin, kohtalaisiin ja vähäisiin riskeihin.

Liiton toimintaan kuuluu riskienottaminen osana hanketoimintaa, kokeiluja ja pilotoiteja. Lähtökohtana on tietoisuus riskistä ja sen hallinta. Riskin poistaminen kokonaan ei yleensä ole mahdollista. Riskien pienentämisellä pienennetään vahinkotapahtuman todennäköisyyttä ja/tai seurauksia. Riskejä voidaan siirtää esimerkiksi sopimuksilla toisen osapuolen kannettavaksi. Tämä tulee huomioida esim. ostopalveluita kilpailutettaessa ja tarjouspyyntövaiheessa. Palvelusopimuksia laadittaessa on huomioitava, että riskin siirtäminen sopimuksella ei välttämättä vapauta liittoa joutumasta korvausvaatimusten kohteeksi. Varautumalla riskien seuraamuksiin toiminnallisesti varmistetaan toiminnan jatkuvuus niissä tilanteissa, joissa riski mahdollisesti toteutuu.

Riskienhallintasuunnitelmassa esitetään tunnistettujen merkittävien riskien seurausten ja todennäköisyyden pohjalta niiden hallinta- ja rahoituskeinot.

Hyväksyttävien riskien määrittely

Riskejä arvioitaessa riskin seurausten vakavuus ei saa aiheuttaa merkittävää vaaraa toiminnan onnistumiselle ja jatkuvuudelle lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.

Riskit, joita ei hyväksytä

- eri lakien vastaista toimintaa tai toimintatapoja
- henkilöriskien osalta liiton henkilöstön tai asiakkaan vakavan terveyden vaarantuminen, loukkaantuminen tai kuoleman riski
- tilojen, kuljetusvälineiden, koneiden ja laitteiden vakavia terveellisyys, turvallisuus ja vahinkoriskejä
- väkivalta- ja vaaratilanteisiin liittyviä riskejä
- taloudellinen menetys, joka vaikuttaa merkittävästi liiton vakavaraisuuteen
- maineen tai imagon menetys, joka aiheuttaa merkittävän luottamuksen tai toimintakyvyn heikentymisen

Riskien vakuuttaminen

Täydellinen suojautuminen vahinkojen varalta ei ole mahdollista. Monien riskien osalta vahinkojen taloudellisia seurauksia on mahdollista jakaa vakuuttamalla.

Lainsäädännön tai sopimusten edellyttämät pakolliset vakuutukset tulee ylläpitää ja kilpailuttaa määräajoin. Vakuuttamisella on turvattava, että liiton vahinkoriski ei ylitä siedettävää riskitasoa. Liiton vakuutukset tulee tarkistaa vuosittain.

Riskienhallinnan raportointi ja arviointi

Maakuntahallitus seuraa ja arvioi riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja riittävyyttä. Riskienhallinnan toimivuudesta ja tehokkuudesta raportoidaan osana tilinpäätösraportointia.

Riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta raportoidaan maakuntahallitukselle ja johtoryhmälle säännöllisesti. Johtavien viranhaltijoiden tulee raportoida välittömästi kuntayhtymäjohtolle, mikäli merkittävä riski on todennäköisesti realisoitumassa tai sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuus ja riittävyys on vaarantumassa.